

Učebné osnovy

Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Názov predmetu	NEMECKÝ JAZYK (druhý cudzí jazyk)
Ročník	9. ročník
Časový rozsah výučby i-ŠVP + i-ŠkVP	2 hod. týždenne, ročne 66 hodín, (0 + 2 hod. disponibilné)
Škola	Základná škola, Školská 840, Lehnice
Názov i-ŠkVP	Naše storočie bude také, ako si preň vychováme naše deti.
Stupeň vzdelávania	Nižšie stredné vzdelávanie ISCED 2
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	Denná

Učebné osnovy vychádzajú zo vzdelávacieho štandardu i-ŠVP pre príslušný predmet.

<https://www.minedu.sk/data/att/7521.pdf>

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet druhý cudzí jazyk (nemecký jazyk) patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom anglický jazyk, slovenský jazyk a literatúra, resp. jazyk národnostnej menšiny a literatúra vytvára vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia. Nemecký jazyk prispieva k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných materinským jazykom. Poskytuje živý jazykový základ a predpoklady pre komunikáciu žiakov v rámci Európskej únie. Osvojenie si nemeckého jazyka pomáha žiakovi prekonať bariéry, a tak prispieva k zvýšeniu mobility v osobnom živote, v ďalšom štúdiu a napokon uplatnením sa na trhu práce. Nemecký jazyk umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí v nemecky hovoriacich krajinách a ich odlišné kultúrne tradície. Požiadavky pre vzdelávanie v nemeckom jazyku vychádzajú zo spoločného Európskeho referenčného rámca pre jazyky, ktorý popisuje rôzne úrovne ovládania cudzích jazykov.

CIELE PREDMETU

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu nemecký jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu nemecký jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností,

- využívať komunikačné jazykové kompetencie tak, aby sa komunikačný zámer realizoval vymedzeným spôsobom,
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ,
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

KOMPETENCIE

„Používatelia jazyka a učitelia sa jazyk využívajú mnoho kompetencií, ktoré získali vďaka svojim predchádzajúcim skúsenostiam, a ktoré môžu aktivovať tak, aby mohli plniť vzdelávacie úlohy a aktivity v komunikačných situáciách, v ktorých sa nachádzajú. Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú jednotlivcovi konať“ (SERR, 2013, s. 12, 103).

Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiak dokázal:

- riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhať cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine,
- vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkovať im svoje myšlienky a pocity,
- lepšie chápať spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

Dôležité kompetencie pri vytváraní a udržiavaní interaktívneho učebného prostredia v škole sú:

- kritické myslenie, t. j. schopnosť nachádzať a vyberať informácie s využitím rozmanitých zručností a kritického prístupu,
- tvorivé myslenie, t. j. schopnosť nachádzať nové spôsoby spájania faktov v procese riešenia problémov,
- prosociálne a prosociálne myslenie, t. j. schopnosť analyzovať fakty a problémy v súvislosti s potrebami iných a spoločnosti ako celku.

Vzdelávanie v NEJ smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií tým, že vedie žiakov k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- osvojeniu si vedomostí a nadobudnutiu kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v ekonomickom, sociálnom a kultúrnom živote,
- príprave žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi,
- zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov,
- pochopeniu vzdelávania v nemeckom jazyku ako svojbytnému historickému javu, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný

zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania, vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,

- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
- nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických cítení a vnímaní.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností (SERR, 2013, s.12).

Žiak dokáže:

- uvedomelo získavať nové vedomosti a spôsobilosti,
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať ich,
- uvedomovať si a používať stratégie učenia sa pri osvojovaní si cudzieho jazyka,
- chápať potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať komunikačné jazykové činnosti a stratégie, prepájať ich s poznaným,
- systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja,
- udržať pozornosť pri prijímaní poskytovaných informácií,
- pochopiť zámer zadanej úlohy,
- účinne spolupracovať vo dvojiciach i v pracovných skupinách,
- aktívne a často využívať doteraz osvojený cudzí jazyk,
- využívať dostupné materiály pri samostatnom štúdiu,
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti.

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov (SERR, 2013, s. 12). Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné vo vybraných krajinách, kde sa hovorí nemeckým jazykom. Komunikačné kompetencie sa skladajú z týchto zložiek:

- jazykové kompetencie,
- sociolingválne kompetencie,
- pragmatické kompetencie.

Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať základný rozsah jednoduchých výrazov týkajúcich sa osobných údajov a potrieb konkrétneho typu,
- používať základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na dané konkrétne situácie,
- používať iba obmedzené ovládanie základných gramatických štruktúr a typov viet, ktoré sú súčasťou osvojeného repertoáru,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov a slovných spojení, zrozumiteľnú pre rodených hovoriacich, ktorí sú zvyknutí komunikovať s hovoriacimi pochádzajúcimi z jazykovej skupiny daného učiaceho sa,
- odpísať známe slová a krátke slovné spojenia, napríklad jednoduché pokyny alebo inštrukcie, názvy každodenných predmetov, názvy obchodov a bežne používané ustálené spojenia, vyhláskovat' svoju adresu, štátnu príslušnosť a ostatné osobné údaje (SERR, 2013, s. 111 – 119).

Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú konverzáciu tak, že používa najjednoduchšie spôsoby vyjadrenia zdvorilosti: pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa, ospravedlniť sa atď. (SERR, 2013, s. 123).

Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- spájať slová alebo skupiny slov pomocou najzákladnejších lineárnych spojovacích výrazov, napríklad „a“ alebo „potom“,
- zvládnuť veľmi krátke izolované a väčšinou vopred naučené jazykové prejavy, s mnohými pauzami, ktoré sú nevyhnutné na hľadanie výrazových prostriedkov, na artikuláciu menej známych slov a na pokusy o vhodnejšiu formuláciu (SERR, 2013, s. 127, 131).

TÉMY PREDMETU V 9. ROČNÍKU

Rodina a priatelia (Osobné údaje, Tlačivá a dokumenty),

Domov a bývanie (Môj dom/byt – názvy izieb, Zariadenie bytu, Domov a jeho okolie, Bývanie v meste a na dedine, Spoločnosť a životné prostredie, Spoločnosť a jej životný štýl),

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie (Ľudské telo, Fyzické charakteristiky, Choroby a nehody, Hygiena a starostlivosť o telo, Zdravý spôsob života, Nemocnica a klinika, lekáreň a lieky),

Doprava a cestovanie (Dopravné prostriedky, Osobná doprava),

Vzdelávanie a práca (Škola a jej zariadenie, Učebné predmety, Pracovné činnosti a profesie, Pracovné podmienky),

Človek a príroda (Zvieratá/fauna, Počasie, Rastliny/flóra, Klíma, Človek a jeho životné prostredie, Príroda okolo nás – ochrana životného prostredia),

Voľný čas a záľuby (Záľuby, Výstavy a veľtrhy, Kultúra a jej vplyv na človeka, Umenie a rozvoj osobnosti),

Stravovanie (Stravovacie návyky, Mäso a mäsové výrobky, Zelenina a ovocie, Nápoje, Cestoviny a múčne výrobky, Mliečne výrobky, Príprava jedál, Kultúra stolovania, Zdravá výživa),

Multikultúrna spoločnosť (Cudzie jazyky, Rodinné sviatky, Vianoce, Veľká noc, Zvyky a tradície v nemecky hovoriacich krajinách, Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií),

Krajiny, mestá a miesta (Moja krajina a moje mesto),

Človek a spoločnosť, Komunikácia (Jazyk ako dorozumievací prostriedok, Formy komunikácie),

Mládež a jej svet (Aktivity mládeže, Vzťahy medzi rovesníkmi, Predstavy mládeže o svete),

Zamestnanie (Pracovné pomery a kariéra, Platové ohodnotenie, Nezamestnanosť),

Vzory a ideály (Človek, jeho vzory a ideály, Pozitívne a negatívne vzory),

Krajina, ktorej jazyk sa učím (Geografické údaje, História, Turistické miesta, kultúrne zvyky a tradície).

STRATÉGIA VYUČOVANIA

METODICKÉ ZÁKLADY

- Vyučovacie procesy a metódy by nemali byť priamo sprostredkované vyučujúcim. Vyučujúci dáva impulzy, ktoré žiakov podnietia k samostatným a autonómnym učebným aktivitám. Osobitú úlohu pritom zohráva, ako naučiť žiakov učiť sa. K tomu patrí rozvíjanie a nacvičovanie počúvania, čítania a zrakového vnímania s porozumením, a to použitím techník porozumenia počutému, čítanému a videnému.
- U žiakov predovšetkým podporujeme syntetické myslenie a konanie, to znamená schopnosť aplikovať to, čo sa naučil vo vyučovaní cudzieho jazyka aj na iné predmety, príp. poznatky a vedomosti získané v iných predmetoch preniesť do vyučovania cudzieho jazyka.
- Okrem toho má silnejšie vystúpiť do popredia kontrastívny pohľad na jazyk v porovnaní s materinským jazykom alebo iným cudzím jazykom. Nie je tým myslený preklad, ale

využívanie pomocných funkcií materinského jazyka alebo aj iných cudzích jazykov k hlbšiemu nahliadnutiu do štruktúry nemeckého jazyka.

Všeobecné metodické princípy

- Metodické koncepty a postupy vo vyučovaní jazyka sú určené učebnými a vyučovacími cieľmi učebných osnov. Z nich vyplýva uplatnenie metodických postupov v konkrétnych obsahoch vyučovania.
- Metodické postupy sú určované okrem toho aj predpokladmi a záujmami cieľovej skupiny žiakov a kultúrnym prostredím, v ktorom žijú a pre ktorý ich vzdelávame.
- Metódy učenia sa jazykov sa majú vzťahovať na reálny život. To znamená, že činnosti a zadania úloh, ktoré absolvujú žiaci na vyučovaní, majú čo možno najviac zodpovedať požiadavkám reálnej komunikácie v každodennom a v profesijnom živote. Žiaci majú čo možno najviac rozprávať, počúvať, čítať, písať.
- Pritom v popredí stojí verbálna komunikácia, teda počúvanie a ústny prejav. Sústavnými praktickými jazykovými činnosťami by mali byť žiaci pripravovaní na osobné kontakty s nemecky hovoriacimi partnermi v rozhovore. Je však nutné dávať pozor na to, aby boli primerane precvičované aj písomné zručnosti.
- Pri metodickom stvárnení vyučovania treba brať ohľad na dvojitú funkciu nemeckého jazyka ako cudzieho jazyka: na jednej strane ako učebný cieľ (schopnosť priamo komunikovať v každodenných situáciách), na druhej strane ako jazyk na vyučovaní v oblasti metakomunikácie (pokyny a vysvetlenia na vyučovaní). V prvej funkčnej oblasti by mal byť čo možno najviac používaný nemecký jazyk, to znamená že by sme sa mali vyhnúť takzvanému „tlmočenému vyučovaniu“. V druhej funkčnej oblasti možno poskytnúť širší priestor materinskému jazyku v komunikačnom záujme porozumenia medzi vyučujúcim a učiacim sa, ale aj medzi učiacimi sa navzájom.
- Ďalším metodickým vyučovacím princípom je rôznorodosť metód. Tým sa má vzbudiť, podporovať a ďalej rozvíjať záujem mládeže o učenie sa jazykov. Takto sa majú zohľadniť všetky čiastkové oblasti procesu učenia sa jazykov (rečové zručnosti, slovná zásoba, gramatika, výslovnosť), ktoré si vyžadujú sčasti odlišné metódy prezentácie a sprostredkovania.
- Pritom je dôležité starostlivo plánovať spôsob, ktorým dosiahneme u žiakov ovládanie zložitých a integrovaných foriem komunikácie (situačný ústny prejav a počúvanie, počúvanie a čítanie textov s porozumením, vlastná produkcia textov v ústnom a písomnom prejave). Malo by sa vychádzať najskôr z precvičovania jednotlivých zručností a oblastí jazykového systému (slovná zásoba, gramatika, výslovnosť) a jednoduchými kombináciami zručností (napr. čítať text a ostatným sprostredkovať jednu informáciu z textu) postupne viesť k zložitejším formám komunikácie (napr. hry s rozdelenými úlohami, malé projekty).
- Aj precvičovanie v oblasti jazykového systému (slovná zásoba, gramatika, výslovnosť) by malo byť podľa možnosti organizované v spojení so zručnosťami (napr. gramatická aktivita v

spojení s ústnym prejavom a počúvaním) a tam, kde sa to ponúka, by malo mať hravý charakter. Má byť orientované na ciele komunikácie (Na čo to potrebujem? V akých komunikačných súvislostiach to môžem použiť?).

- Pri plánovaní vyučovania cudzieho jazyka majú byť využité všetky prostriedky a možnosti, ktoré sú k dispozícii: sociálne formy, didaktické prostriedky, autentické materiály (predovšetkým z masmédií), kontakty vyučujúcich a žiakov s nemecky hovoriacimi partnermi a organizáciami vo vlastnej krajine aj inde.

Sociálne formy vo vyučovaní jazykov

K rôznorodosti metód patri takisto využitie rôznych sociálnych foriem vo vyučovaní, príp. mimo vyučovania (napr. domáce úlohy):

- práca jednotlivcov – práca v dvojiciach – skupinová práca – práca v pléne – frontálne vyučovanie. Pri organizovaní vyučovania je potrebné vziať do úvahy funkčné možnosti jednotlivých sociálnych foriem: práca jednotlivcov: domáce úlohy, rečové aktivity mimo vyučovania nemčiny, príprava na prácu v iných sociálnych formách počas hodín cudzieho jazyka,
- práca vo dvojiciach: príprava na ústne a písomné aktivity; ústna komunikácia (minidialógy, dialógy), čítanie s porozumením, vzájomná kontrola prác vytvorených v jazyku,
- skupinová práca: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, jazykové štruktúry a slovná zásoba, práca na projektoch,
- práca v pléne: hry, jazykové hry, spievanie piesní, hry s kartičkami, precvičovanie ústneho prejavu a výslovnosti, fázy kontroly a zbierania výsledkov práce jednotlivcov, dvojíc a skupín,
- frontálne vyučovanie: informačné celky (napr. referovanie o vlastnej alebo inej krajine, prezentácia nového jazykového materiálu, kontrola a oprava žiackych prác). U žiakov s poruchami učenia sa dôraz kladie predovšetkým na ústny prejav a schopnosť dorozumieť sa.

UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica Projekt Deutsch 4, autori McCORIE, M., SPENCER, M., SCHICKER, C., (2004) Oxford University Press

Ďalšími zdrojmi sú: Projekt Deutsch 4 – pracovný zošit, kazeta k učebnici, slovníky prekladové a výkladové, CD, televízny prijímač, videorekordér, DVD-prehrávač, počítač, internet, mapy, rádiomagnetofón, časopisy, noviny, pomocné učebnice podobného typu na pomocné texty, tabuľa, kartičky, pexeso a iný materiál na hry, projekty žiakov ako samostatné didaktické pomôcky, názorné materiály, komiksy, obrázkové príbehy, texty piesní.

HODNOTENIE A SEBAHODNOTENIE

Formy skúšania a hodnotenia žiakov z nemeckého jazyka - ústna a písomná. Ich podiel na celkovom hodnotení je v kompetencii vyučujúceho, ktorý konzultuje tieto kritériá v predmetovej komisii. Kontrolné písomné práce, písomné testy, diktáty a ďalšie druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok tak, aby sa nadmerne nehromadili v určitých obdobiach.

Žiaci sú hodnotení známkami. Súčasťou hodnotenia práce žiakov na vyučovaní a jeho výsledkov je aj ústne hodnotenie, percentuálne hodnotenie, vystavovanie žiackych prác, prezentovanie žiackych prác. Zároveň v rámci vyučovacieho procesu využívame humanisticky orientované slovné hodnotenie /pochvala/ i sebahodnotenie žiakov.

Žiakov s poruchami učenia hodnotíme iným spôsobom (s prihliadnutím na ich špecifické poruchy učenia). Výkon, ale najmä snahu na hodine, pri príprave oceníme (chválime, verbálne, neverbálne – súhlasným prikývnutím, úsmevom), pretože to pôsobí vysoko pozitívne, povzbudzuje k ďalšiemu úsiliu. Slabší výkon nekritizujeme, nezosmiešňujeme.

Hodnotenie musí mať motivačnú funkciu.

Žiaci budú hodnotení známkou podľa hodnotiacich kritérií v súlade s Metodickým pokynom MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a priebežne slovne. Súčasťou hodnotenia bude aj celoročný projekt na vybranú tému a portfólio priebežných úloh a cvičení, žiackych pracovných listov.

Hodnotiace kritériá:

Stupeň 1 (výborný): Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Stupeň 2 (chválitebný): Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach...

Stupeň 3 (dobrý): Žiak má v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov, pojmov a zákonitostí podľa učebných osnov a pri ich využívaní podstatné medzery...

Stupeň 4 (dostatočný): Žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako aj v ich využívaní. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby...

Stupeň 5 (nedostatočný): Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby...

Samostatné krátke písomné práce budú po prebratí každého tematického celku. Pri samostatných prácach a projektoch budeme vychádzať z hodnotiacej škály:

Dosiahnutý počet bodov v %	Známka
100 – 91	1
90 – 76	2
75 – 51	3
50 – 26	4
25 - 0	5